

זא א מיי פ"ט מהלכות
תרומה הלכה ב:
ז ב שם הלכה א:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

דתניא ה'לוקח יין מבין הכותים. זרייתא היא דמתני זה פלוגתא דתנאי ומשנה אחרת היא במסכת דמאי פרק שביעי [מ"ד] וסממא כר"מ ובמטהר יינו של כותי איירי או קודם שגזרו על יין כדאיתא פ"ק דחולין (דף א.) ואע"ג דר' יוסי ורבי שמעון דהכא שמעינן להו בזמנאות פרק רבי ישמעאל (דף טו:) דכותים גרי אריות הן מ"מ אפשר דשגזרו על יין של נכרים לא גזרו על של כותים כיון דפרושים מע"ז יומר משאר נכרים ומחזיקים בתורה שזכתב אע"פ שגזרו על פתן כמו כן למ"ד גרי אמת גזרו על פתן ולא גזרו על יין עד שגזרו רבי מאיר דפרק קמא דחולין: **ש"ב** ר' ג'ויגין שאני עתיד להפריש. ש"ע"ש צין השמשות איירי דקתני בתוספתא^(א) הלוקח יין מבין הכותים ש"ע"ש ושכח להפריש ולא ששכח עד שקשקש היום דלסן כן אפילו לקרות לו שם אסור דממוכא בזמא דוכתי דאין תקנה לטבל בשבת אלא

וכיון דמיייתא בווצא ולא אדעתיה ומי אמר אב"י ר"מ חייש למיתה ור' יהודה לא חייש והתנן ^(א)בת ישראל שנשאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינן עלה^(ב) בהרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד ואמר אב"י לא קשיא הא ר"מ דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה דתניא ^(א)הלוקח יין מבין הכותים ואמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושורתה מיד דברי רבי מאיר רבי

(א) גיטין כה. ט. ג' ע"ג
שם ודלית: ג' ימות קט:
(א) ז"ק קט: דמאי פ"ז
מ"ד יומא ה: עירובין לו:
מעילה כב. חולין יד. גיטין
כה. כה. [תוספ' דמאי פ"ח
ה"ה]. (ד) [דמאי פ"ח
ה"ה]. (ט) ג' ר"ש טבל
דמאי. (ו) עין מהרש"א.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שני לוגין
וכי אכל כן שהוא ודאי
כ"ך ליתן לוי והוא דלא
קמי: (ב) ד"ה שש"ה וכו'
מורכ' כדעת בעל הבית
ואם אינו יודע דעתו
של בעל הבית תורם
בבינונית אחד מחמשים
פימת עשרה:

לעזי רש"י

ריטב"ט. מחברך.

רבינו הגנאל

ואקשין וכי אמר אב"י
כי ר' מאיר חייש למיתה
ור' יהודה לא חייש,
והתנן בגיטין פרק ג' בת
ישראל שניסת לכהן והלך
בעלה למדינת הים, הרי
זו אוכלת בתרומה בחזקת
שהוא קיים. ורמינן עלה,
הרי זה גיטך שעה אחת
קודם מיתתו אסורה לאכול
בתרומה מיד. ומשני אב"י,
הא דקתני אכילת, ר' מאיר
דלא חייש למיתה, והא
יהודה דחייש למיתה. דתנן
הלוקח יין מבין הכותים,
פ"י ביערב שבת ולא הספיק
להפריש, ואמר שני לוגין
שאני עתיד להפריש הרי
הן תרומה וכו'. ונהג ר'
לבקיעת הגזר, ור' יהודה
דחייש לפיכך אוסר.

באיסור דלמרינן פרק כירה (שבת דף מג.) טבל מוכן הוא אלל שבת שאם עבר ותיקנו ממון וצ"פ מי שהשחין (שם דף קט:.) היתה בהמתו טעונה טבל ועששית אסור לפורקה ולא מסמכר למימר דכל הני ר' יהודה ורבי יוסי ור' שמעון דלמרינן ועוד דלמרינן פרק שני דבינה (דף פ"א.) המעשר בשבת בשוגג יאכל במויד לא יאכל שרי למיכל בזמנא שני עתיד להפריש לא ראו לקונסו אפילו עבר ותיקן ולא מיירי נמי בצדו יוס אלא שאין שבות זיוס כדי להפריש דאם כן נימא מעשר שני בצפוניו או דדרומו ויחללו וישתה כמו גבי דמאי אלא ששכח עד צין השמשות איירי דאסור להפריש דתנן פרק זמא מדליקין (שבת דף לד.) ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי ופירות כותי ודאי דאף על גב דלמרינן פרק שלשה שאכלו (בבב"ב דף מו:) הני כותאי עשורי מעשרי כראוי דכיון דכתיב באורייתא מזהר והירי ה"מ כשרוצין לאכול אכל למכור לא חיישי אלפני עור דדרשי ליה כפשטיה ומשום גזול את הכהן ואת הלוי נמי לא חיישי דהוה ליה ממון שאין לו מוצעין ועוד משום דלא הוצרכו חלקם ועוד כדדרשין פרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח:) עשר תעשר ואכלת ולא מוכר ולקרות שם כי האי גוונא דאומר שאני עמיד להפריש מותר דכולי דאי לא גזר צין השמשות אפ"י בודאי וכי האי גוונא דתני הכא קתני במסכת דמאי פרק ז' ^(א)גבי תאנים של טבל אכל זהא דמאי לא תני הני דהכא וצטבל ודאי תני תרומה גדולה מה שאין כן בדמאי דלא נחשדו עמי הארץ על תרומה גדולה והא דלא תני הכא למחר ולא גבי ^(א)דמאי פרק ז' וגבי מוזנן חבירו (שם מ"ח.) דקתני התם שאני עמיד להפריש למחר משום דבמוזנן אין מפריש אלא מה שאוכל והוא הדין נמי גבי מי שיש לו תאנים של טבל שיכול להפריש מה שאוכל בשבת אלא לפי שירצה לתקן את המותר הכל בשבת אחת לא קתני למחר דלזוך חול אסור להפריש ובהדיא אמרינן זירושלמי פ"ו דדמאי רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי שאל רבי חייא רבו מהו מתקנא בשבתא א"ל למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים אפילו בשבת פירוש תנאי ודאי שהיה לו טבל ודאי שהתנה עליו מערב שבת מה שאני עמיד להפריש יהא מעשר אלנא בהדיא דשרי וקנת תימנ בעובדא דהאשה רבה (יבמות דף נג.) דרבי ינאי גופיה מעשר מפירא דביתיה שלא מן המוקף וקרא שם והפריש בשבת מן המוקף כעובדא דירושלמי ושמא יהוא הוה זרישא ואכתי לא ידע אי שרי אי נמי היה צריך לכוונה כנחא דפירי ועוד דאין מתנה על ודאי שזיד חבירו כדאיתא זירושלמי דדמאי דלמר מה בין דמאי ודאי דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו ודאי אינו מתנה אלא על דבר שברשותו והא דאין קורא שם הכא לתרומה מעשר אלא גבי תאנים טבל ואלו גבי מוזנן ובהדיא דדמאי אשכחן שוא קורא שם לתרומה מעשר משום דגבי דמאי דמעשרין והן שלו מתקן המעשר כדי לאכול אכל כאן שהוא ודאי צריך ליתן ^(א)ללוי (שם דף נה.) ולהכי לא קתני הכא מעשר בצפוניו או דדרומו דקתני מה שאין מקום כהפרשה ותנן פרק זמא מדליקין (שבת דף לד.) וס' ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי אכל מעשרין את הדמאי ומתנינן בה"ש ולהכי נמי לא קתני הכא ומחלל על המעות דקתני גבי דמאי אלא קתני ומיחל ושותה דאי מחלל על המעות ושותה ליתני מחלל על המעות דקתני בזבולו ועוד כאן דלמר שאני עמיד להפריש סתם ולא קבע לו מקום בצפוניו או דדרומו אין יכול לחללו דתניא בתוספתא דמעשר שני מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה ולא קבע לו מקום בצפוניו או דדרומו רבי שמעון קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר לצפוניו או לדרומו ומיייתי התם עובדא דרשב"ג ור' יוסי ור' יהודה שנכנסו אלל צבל הבית לכוזי והיה מעשר צוה הענין אמרו לו והסכרת המעות ואיצידת הנפשות ורבי שמעון נמי דלמר קרא שם לא אמר אלא דוקא כשאומר בתוכן דהיינו נמי פלוגתא דר"ש ורבנן במסכת תרומות (פ"ג מ"ה.) האומר תרומת כרי זה בתוכן ותרומת מעשר בתוכן ר"ש אומר קרא שם ומפרש פרק בכל מערבין (עירובין דף לו:) דדוקא כשאומר בתוכן דמשמע בצמאעיתו דקבע לו מקום אלא זירושלמי עלה דהיה דתרומות פרק ששי משמע דבתוכן לאו דוקא ושם פירשתי ועוד על כרחיך צריך להפריש דהא קאמר שאני עמיד להפריש ואם היה שותה צלא הפרשה נמנא שותה עולה למפרע כמו צאם יבקע הגזר דשאני עמיד להפריש אכולו קאי דממוכא בתוספתא דקתני עשרה הבאים אחריהם תשעה הבאים אחריהם ובשבת אין מפרישין כדפרישית: **ע"ש** ר' ראשון תשעה מעשר שני. לאו דוקא דכבר הפריש מן המאה שני לוגין לתרומה גדולה ונמנא חסר מהנך עשרה ותשעה מעשר של שני לוגין דהיינו חומש הלוג וכן גבי תאנים דמסכת דמאי (פ"ז מ"ה.) ומיהו יתכן שהפריש שנים ממאה ושנים דהא זמנין דמפרש נמי אחד מששים דתנן במסכת תרומות פרק רביעי (מ"ד.) תורם כדעת צבל הבית (א) אחד מששים פימת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה דלמרינן כדמכות פרק אלמנא (דף ק.) דליכא תורם צעין רעה ויש מפרשים משום דכותים שמה הפרישו תרומה גדולה והשאר לא הפרישו ולכן אין מתמעט שיעור המעשר ולא יתכן לומר כן בתאנים של טבל דמסכת דמאי פרק שביעי ועוד יש מפרשים משום דחטה אחת פוטרת את הכרי אינה מתמעטת את המעשר אפ"י כשמרבה בתרומה וגם זה לא יתכן כלל: **ד"ב** ר' ר"מ. משמע הכא דר"מ אית ליה ברירה דלמאן דלית ליה ברירה אסור דממוכא שמעתינן בזמנא דוכתי ומימנ דבפרק יש צבור (בבב"ב דף מה.) משמע דמספקא ליה לרבי מאיר אם יש ברירה אם לא גבי פלוגתא דר"מ ורבי יהודה דאם לא נתנו עד שחלקו ומפרש בגמרא דבבב"ב ליה כרז אפי' דלמר האחין שחלקו מתנה יורשין ומנחה לקוחות וטעמא משום דמספקא ליה כדמוכח פ"ק דבבא קמא (דף ע.) וי"ל דשאני הכא שמכר דבבב"ב כשאומר שאני עמיד להפריש וכן צריך לומר משום רבי יהודה דמוקי ליה התם רבא כרז אפי' וצריש כל הגט (גיטין דף כה.) קאמר רבא גופיה דצין רבי יהודה ורבי שמעון אית להו ברירה וטעמייהו הכא משום דקביעת הגזר וכן צריך לומר נמי דלא תיקשה לדשמואל אדשמואל בצוף צילה (גבי שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות דקאמר שמואל אף חבית אסור משום דאין ברירה וצ"פ מי שאחזו (גיטין דף עה:) אמרינן אתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע אם ימות יהא גט ואם לא ימות לא יהא גט ולכי מיית הוי גיטא אלמא יש בריר' דכי האי גוונא דייקין פרק כל הגט (שם דף כה:) וס' זרישא אמילתיה דר' יהודה דמה היא צאותן הימים והטעם פ"י שם בקונט' משום דאין זה תנאי כשאר תנאים דלמנא שאדם מתנה בגט שזידו לקיימם ודעתו לקיימם כשמתנה עליהם ולכשתקיים התנאי הוי גט למפרע צלא טעמא דברירה אכל הכא דאין זידו וצשעת התנאי הוא ספק והתנאי מתקיים מאליו אי לאו משום ברירה לא הוי גט והא דמשמע פרק בכל מערבין (עירובין דף לו:) גבי שני רמונים כשאמר אם ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ואם לאו יהא זה תרומה על זה דהוי תרומה היינו למאן דלית ליה ברירה אי נמי התם חשיב טפי משום דמתנה

התרומה נחשדו: ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לחללו ומחללו בתוכו על מעות שיש לו בתוך ביתו: ושואה מיד. ומכניח אכרייה וכשיצא לביתו יפריש ואמרינן יש ברירה שאלו הן מעשרין ותרומתן: אוקרינן